Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 55. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го БЕРЕЗНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 24, 1981 No. 55 VOL. LXXXVIII.

Проф. Л. Винар очолив Українське Історичне Товариство

Ню Йорк, Н. Й. (УІТ).— У лютому 1981 року переведено дійсними членами УІТ вибори до нової Управи Товариства. Почесним головою УІТ вибрано видатного українського історика проф. д-ра Олександра Оглоблина. Історичне Товариство очолив проф. д-р Любомир Винар, український історик, визначний організатор наукового життя й ініціятор УІТ. До Президії УІТ також увійшли історики: д-р Марко Антонович — заступник голови, і д-р Олександер Домбровський —науковий секретар і скарбник. Членами нової Управи УІТ стали: проф. д-р Олександер Баран (Канада), проф. д-р Богдан Винар (ЗСА), проф. д-р Теодор Мацьків (ЗСА), проф. д-р Михайло Пап (ЗСА), проф. д-р Орест Субтельний (ЗСА), проф. д-р Теодор Цюцюра (Канада), проф. д-р Дмитро Штогрин (ЗСА), сенатор д-р Павло Юзик (Канада). До Контрольної комісії УІТ вибрано: проф. інж. Лева Биковського, проф. д-ра Осипа Мартинюка і проф. Олега Геруса.

Проф. д-р Любомир Винар

Українське Історичне Товариство, створене в 1965 році,об'єднує істориків, дослідників допоміжних історичних дисциплін і членів прихильників. УІТ видає „Український Історик" — єдиний український історичний журнал на Заході, і такі серійні видання: „Історичні монографії", „Історичні студії", „Грушевськіяна" і „Мемуаристика". Також появляються окремі несерійні видання, а тому декілька тижнів видано Історичний Атляс України УІТ-ва, який являє собою піонерське і фундаментальне видання історичного і довідкового характеру. У 1981 році по різних українських осередках відзначується і відзначатиметься 15-річчя діяльности Українського Історичного Товариства.

Нюйоркська округа УНС відбуде загальні збори

Ню Йорк, Н.Й. — Річні загальні збори Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу відбудуться вже у цей четвер, 26-го березня ц.р., о год. 6:30 вечора в Українському Народному Домі при 140-42 Друга евеню у кімнаті ч. 22. Окружний Комітет, президію якого очолюють головний предсідник УНС д-р Іван Флис — почесний голова, головний радний Микола Хоманчук — голова, Михайло Юзенів — секретар і Василь Цюпа — касир, об'єднує і координує працю 33-ох Відділів УНС Округи.

Загальні збори включатимуть звітування з діяльности Окружного Комітету, дискусію, вибір нової управи, устійнення та схвалення праці на черговий рік, доповіді головних урядовців та інші справи.

Як і в минулих роках у загальних зборах візьмуть участь члени Головного Уряду УНС, які поділяться з учасниками своїми спостереженнями і поінформують союзових активістів про найновіші напрямні та пляни Головного Уряду.

Президія Окружного Комітету зобов'язує представників Відділів взяти участь у зборах і запросити на них прихильників УНС.

КОНЦЕРТ ХОРУ „ПРОМЕТЕЙ" У ГАРТФОРДІ

Гартфорд, Конн. — В неділю, 5-го квітня ц.р., о год. 4-ій по полудні тут в залі Бакелі гайскул при 300 Ветерсфілд авеню відбудеться, заходами Відділу УККА, концерт українського чоловічого хору „Прометей" з Філядельфії під диригентурою Михайла Дляболи і при акомпаньяменті Ірени Пелех. Вступ 6 і 5 долярів від особи, для емеритів 3 доляри.

ДОПОВІДЬ ПРО УКРАЇНСЬКІ ВЕСІЛЬНІ ЗВИЧАЇ

Ню Йорк, Н.Й. — Заходами 104-го Відділу Союзу Українок Америки тут в неділю, 29-го березня ц.р., о год. 1:30 по полудні в залі при 136 Друга авеню (між 8 і 9 вулицею) Любов Волинець виголосить доповідь на тему: „Українські весільні звичаї і традиції". Вступ три доляри. Дохід призначений на фонд виховання священиків ім.бл.п. о. Яреми Барнича. Після доповіді — перекуска.

Авраменкові сповнилося 86 років

Як щороку, не забув маестро Василь Авраменко, корифей українського танцю, і цього 1981 року завітати до Головної Канцелярії й редакції „Свободи" в день його 86-их роковин, 22-го березня, щоб ще й ще раз почути від його „дітей", „внуків" і „правнуків" все те саме — „Многая літа!", яке йому каже „Свобода" щороку, і каже через це й уся українська Америка й Канада. Це якраз цей щоденник спопуляризував його відданість і невтомність українському танцеві ось уже майже сім десятків років серед українців і не-українців у вільному світі.

Маестро Василь Авраменко має з чого радіти, має чим пишатися: він боголіруч примусив „піти в танець" кілька поколінь українських поселенців в Новому Світі й у той спосіб ширити добру славу українського танечного мистецтва поза межами України. Тепер маестро вже не танцює, але все ще живе єдиною думкою — спогадом про його золоті дні і золоті дні українського танцю в Америці. Ці „золоті дні" проминули, але своє діло Василь Авраменко зробив, і тому йому від усієї американської України таки справді належить грімке „Многая літа!".

Маестро Василь Авраменко

Форд прибув з особливою місією до Пекіну

Пекін, КНР. — До Пекіну прибув колишній президент ЗСА Джералд Форд, якого на летовищі вітала група державних достойників на чолі з міністром закордонних справ Гуанґ Гуа. Це вже третя візита до китаю Дж. Форда.

Хоч візита колишнього президента має приватний характер, але він має особливу місію від президента Роналда реґена. Крім передання послання теперішнього Президента колишній президент має обговорити цілий ряд важливих чправ.

Предметом цих обговорень є основні питання американсько-китайської співпраці, призначення нового американського амбасадора до Пекіну після уступлення попереднього Ленарда Вудкака, та питання дальшого оформлювання зв'язків ЗСА-Тайван. Питання дальшої американсько-китайської співпраці вимагає нових уточнень і узгіднень цілого ряду проблем, які виникли у зв'язку з совєтською окупацією Афганістану та з дальшими виявами совєтської агресії. Дотеперішній американський амбасадор, колишній лідер американських профспілок Л. Вудкак виконав велику роботу в Китаї, але згідно з американською практикою, він уступив після виборів нового Президента. Справа дальшого пов'язання Тайвану з ЗСА була викликала загострення з урядом в Пекіні, яке швидко усунено, але в дальшому розвитку відносин між КНР і ЗСА і цей момент мусить бути повністю з'ясований.

Ще перед державним бенкетом, який відбувся на честь колишнього Президента у Великій народній палаті в Пекіні відбулися розмови між ним і мініетром Гуанґ Гуа. З переведених розмов не опубліковано ніякого комунікату, зате засоби масової інформації передали змісти промов достойників на бенкеті. Президент Форд з'ясував погляд теперішнього американського уряду на американсько-китайські стосунки. Він сказав: „Нашим глибоким переконанням є, що приязнь між нашими обидвома народами є солідною, конструктивною і корисною не лише для наших обидвох націй, але також для всього світу".

Колишній президент потвердив офіційно, що він прибув з окремим посланням президента Реґена.

Заставляють „радянських жінок" заступатися за Половчаків

Київ. — Київська „Радянська Ураїна" знову помістила у числі з 13-го березня ц.р., довшу інформацію про справу Наталії і Володимира Половчаків, які, як відомо, відмовились повертатися на „родіну" коли почули про рішення батьків повернутись в Україну після короткого перебування у З'єднаних Стейтах Америки.

„Ось уже більш як півроку офіційні американські власті чинять грубе свавілля щодо сім'ї радянських громадян Половчаків, перешкаджаючи її поверненню на батьківщину", — пише згадана газета наводячи при тому листа „Комітету радянських жінок" підписаного дев'ттьма жінками-активістками з різних суспільних ділянок життя, якого вони вислали до Уряду ЗСА і до багатьох законодавців.

У листі „радянські жінки" застосовують вже давно практиковані совєтською пропаґандою прийоми: спочатку обвинувачують Уряд ЗСА, що він, мовляв, „чинить опір і стає на шлях шантажу, залякування та відвертого підкупу", а потім вживають чуттєвих „арґументів" в роді „яке серце треба мати, щоб пропонувати матері чи батькові залишати своїх дітей у чужій країні напризволяще? Хіба не жорстоко, — кажуть вони, — вимагати від батьків заплатити за право повернутися на батьківщину долею своїх дітей?".

Лист, очевидно, кінчається закликом до всіх жінок ЗСА, щоб вони зробили зі своєї сторони все що буде можливим, щоб „припинити глум і знущання над сім'єю Половчаків".

Померла Надія Литвиненко

Ню Йорк, Н. Й. — В суботу, 21-го березня ц. р., померла тут довголітня секретарка 457-го Відділу УНСоюзу „Культура" Надія з Дзеровичів Литвиненко. Покійна була вдовою по відомому скульпторові св. п. Сергієві Литвиненкові, дочкою відомого лікаря з Нового Санча бл. п. Олександра Дзеровича.

Покійна була директоркою учительської семінарії СС Василіянок у Львові, емеритована професорка Академії св. Юра в Ню Йорку, довголітня членка Управи Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, довголітньою членкою Союзу Українок Америки (64-ий Відділ в Ню Йорку) та відомою громадською діячкою.

Залишила в смутку сестрінка Модеста Соболіту з дружиною Оксаною, Дарію Дзерович — братову з родиною у Відні,стриєчного брата з родиною,Марією Дзерович—стриєчну швагрову з родиною в Канаді, Ірину Станецьку — стриєчну сестру з чоловіком Володимиром і Лідію Мінко — стриєчну сестру з родиною в Україні.

Панахида відбудеться у вівторок, 24-го березня ц.р., о год. 7:30 увечері в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку. Похорон в середу, 25-го березня ц.р., о год. 9:30 вранці з похоронного заведення до церкви св. Юра, а опісля на український православний цвинтар св. Андрея в Бавнд Бруку.

В Ню Йорку помер бл. п. Дементій С. Мельник

Ню Йорк, Н.Й., — В неділю, 22-го березня 1981 року помер, після довшої хвороби, на 76-му році життя бл. п. Дементій Сидорович Мельник, голова Союзу Земель Соборної України — селянської партії народжений на Уманщині.

Покійний був переслідуваний сталінським режимом і перебував довший час у совєтських в'язницях і концтаборах. На еміґрації ввесь час був активний в політичному і громадському житті, будучи членом багатьох суспільно-громадських організацій.

Панахида за душу, бл.п. Д.Мельника буде відправлена в середу, 25-го березня ц.р., о год. 6:30 вечора у похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку (129 Схід 7-ма вулиця), а похорон відбудеться в четвер, 26-го березня, о год. 8-ій в вранці з того ж похоронного заведення на православний цвинтар Свято-покрівського манастиря в Ню Джерзі.

ПЕРЕГОВОРИ В ПОЛЬЩІ НЕ УВІНЧАЛИСЯ УСПІХОМ

ОЧІКУЮТЬ ПРОГОЛОШЕННЯ СТРАЙКУ

Варшава, Польща. — П'ятьгодинні переговори між урядовою делеґацією, яку очолював заступник прем'єр-міністра Мєчислав Раковскі, і представниками вільної профспілки „Солідарносьць", що її, як відомо, очолює Лєх Валєнса, не увінчались успіхом і Польща в напруженні очікує проголошення генерального страйку.

Після неуспішних переговорів Валєнса заявив кореспондентам, що чолові представники вільної профспілки відбувають наради і вирішать як поступити у наслідок зірваних переговорів і безвиглядности ситуації. В короткому офіційному урядовому комунікаті говориться однак, що переговори між преставниками профспілки і урядовою делеґацією були „відкладені" і що вони будуть продовжуватися пізніше.

Варшавський відділ профспілки „Солідарносьць", беручи під увагу брутальну поведінку поліції супроти робітників і членів профспілки в Бидґощу, вже проголосив двогодинний страйк перестороги, який відбудеться в середу, 25-го березня ц.р.

Центральний Комітет Польської Об'єднаної Робітничої (Комуністичної) партії відбуває надзвичайне засідання і опублікував заклик з пересторогою, що Польща знаходиться у дуже серйозній кризі і в інтересі поляків є знайти негайно розв'язку усіх наболілих питань. Польські, а також совєтські офіційні джерела обвинувачують вільну профспілку у „політичій акції", кажучи, що „екстремісти" намагаються поширити неспокої і недовір'я до поліції.

Західні спостерігачі кажуть, що в країні панує неспокій і напруження ще у зв'язку з тим, що війська Варшавського Пакту відбувають якраз тепер свої весняні маневри в СССР, Польщі, Східній Німеччині і Чехо-Словаччині, а Москва постійно обвинувачує вільну профспілку у „ширенні анархії" намагання стати „політичною опозицією".

ЗСА формують нову політику на Середньому Сході

Вашінґтон. — Дотеперішні льокальні конфлікти на Середньому Сході уступають місце зростаючому натискові СССР. Нова політика ЗСА в тому обширі, як представив її перед Сенатською комісією закордонних зв'язків державний секретар Александр Гейґ, мусить з'ясувати ту нову небезпеку, як домінуючий чинник і робити посилені заходи для створення широкого фронту проти неї.

Не лише арабсько-ізраїльський конфлікт, але й розходження між різними ісламськими країнами визначували дотепер поведінку різних держав того простору. Державний секретар Гейґ поінформував, що в новій ситуації ЗСА намагатимуться довести до постання оборонного ланцюга, який протягався б від Пакістану аж до Туреччини. Всі держави тієї великої дуги загрожені російським імперіялізмом, різниця є тільки в натузі його наступу на різних відтинках, що залежить від загальних плянів Москви.

Між поодинокими державами того обширу наростає зрозуміння тієї небезпеки і в зв'язку з тим різні держави вже склонні до спільних оборонних заходів, а інші постепенно порушуються в тому напрямі. Навіть Ірак, який донедавна був союзником СССР і отримував звідси всю свою зброю, значну частину техніки, інструкторів тощо, висловив свої застереження стосовно аґресивної політики Москви.

З початком наступного місяця секретар Гейґ відвідає слідуючі держави в тому обширі: Єгипет, Ізраїль, Йорданію, Савдійську Арабію, можливо ще й інші. До держав, яких секретар Гейґ не відвідає, будуть вислані окремі посольства з метою з'ясувати положення й пропоновану Америкою нову політику.

В Америці

СЕНАТСЬКА БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ одноголосно затвердила запропоновані президентом Роналдом Реґеном зміни в бюджеті, які включають значні скорочення на різні програми приблизно на суму 36,4 більйона долярів у фіскальному 1981-82 році. Не зважаючи на одноголосне схвалення запропонованого бюджету, демократи в Сенаті кажуть, що вони намагатимуться врятувати 3-4 більйони долярів знятих із різних соціяльних програм поки ще пропозиція буде розлядатися в Сенаті.

СТЕЙТОВІ Й МІСЬКІ УРЯДИ МУСІЛИ звільнити тисячі робітників у зв'язку з новими обмеженнями в бюджеті нової Адміністрації. Тільки одна аґенція, яка займалася перевишколом робітників і допомагала молоді здобувати відповідні фахи після того, як молоді люди покидали школи, мусить звільнити з праці біля 300,000 працівників до вересня цього року. Ця аґенція досі отримували від федерального уряду понад один більйон долярів дотацій, а додаткові фонди приходили від стейтових і міських урядів.

ПЕРЕВЕДЕНІ КОРЕСПОНДЕНТАМИ опити в нюйоркській підземці серед багатьох пасажирів виказали, що нюйоркчани не дбають про те, що переїзди в майбутньому будуть значно підвищені у зв'язку з обтинанням фондів у федеральному бюджеті. Вони готові платити навіть один доляр за переїзд в одну сторону, але зате вимагають від міської управи чистоти, пунктуального розкладу їзди, збільшення поїздів, щоб оминути виликого стиску, який панує в підземках, і найголовніше, особистої безпеки, зглядно більш рішучої боротьби поліції зі злочинством, яке дуже поширилось в останньому часі в піземних поїздах.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ ДЖЕРАЛД ФОРД, який перебуває тепер у південнозахідній Азії, поїде також до Китайської Народної Республіки і відбуде там на протязі одного тижня цілий ряд неофіційних розмов з місцевими китайськими лідерами. Речник китайського пресового аґенства, яке подало інформацію про приїзд Форда до Пекіну, відмовився подати подробиці плянованого приїзду Джералда Форда, а американська амбасада в Пекіні також не бажала входити в подробиці. Неофіційно ходять однак чутки, що Форд буде у Пекіні речником теперішньої Адміністрації, а його завданням буде переказати китайським новим лідерам настанову Уряду Президента Роналда Реґена до китаєько-американських відносин і зрушити з місця дещо охолоджені відносини між обидвома країнами.

ВСЯ РОДИНА СІЧКІВ — ПЕРЕСЛІДУВАНА

Джерзі Сити, Н. Дж. — На початку 1980 року українська преса вільного світу публікувала матеріяли про судову справу Петра Січка і Василя Січка. Нагадуємо, що та справа виникла передусім у зв'язку з виступами Січка-батька й Січка-сина на могилі Володимира Івасюка. Обидва Січки були членами Української Гельсінкської групи, до якої вони вступили після перших арештів членів-основників групи.

Нещодавно преса повідомила, що засуджено ще одного сина з родини Січків — Володимира.

Український самвидав, як інформує Ніна Строката-Караванська, дає можливість ознайомитися з автентичними документами про сучасні форми геноциду в Україні.

ЗАЯВА ВОЛОДИМИРА СІЧКА ПРО ВИХІД ІЗ ГРОМАДЯНСТВА СССР З 21 ЖОВТНЯ 1980 РОКУ

„Я, Січко Володимир Петрович, 1960 року народження, українець, бувший студент Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, відмовляюся від громадянства СРСР в зв'язку з тим, що мене незаконно виключили з університету (наказ 192 від 21.III.1980 р.) і вимагаю дати мені право на еміґрацію в США (ЗСА) для здобуття в тій країні вищої освіти.

Свою заяву про незаконність виключення мене з Київського держ. університету обґрунтовую такими фактами.

В 1977 році я поступив в Київський держ. університет ім. Т.Г.Шевченка, на механіко-математичний факультет. Два роки я провчився, можна сказати, спокійно, за винятком одного факту, коли мене було викликано до начальника військової катедри університету і там працівник КДБ мав зі мною розмову. Він пропонував мені слідкувати за діями мого батька і брата (Петра Січка і Василя Січка) і доносити їм. Але я відмовився від такої пропозиції. Тоді мені було запропоновано слідкувати за діями інших людей. Я ще раз відмовився. Тоді працівник КДБ сказав, що цей відказ вплине на дальше моє перебування в університеті. Мене це дуже вразило і обурило.

В грудні 1979 р. судили мого батька Петра Січка і брата Василя Січка (брат вчився в цьому університеті, що я, і його виключили за тими мотивами, що і мене — „неуспішність") за правозахисну діяльність і приналежність до Української Громадської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод. Я зразу відчув тиск на мене. Після суду я поїхав на один день додому з дозволу військової катедри. Але я вияснив це непорозуміння. Потім почалась зимова сесія, але я був недопущений до неї. Причиною був той факт, що зданий мною залік з військової підготовки не був проставлений у відомостях військової катедри.

Ця формальна зачіпка була для того, щоб позба-

(Закінчення на стор. 3)

У світі

СХОПЛЕННЯ ПАКІСТАНСЬКОГО ЛІТАКА пакістанськими терористами з понад сотнею пасажирів, що їх в літаку наперед на летовищі в Кабулі, Афганістан, а опісля в Дамаску, Сирія, терористи тримали 13 днів, викликує дальші сенсації й комплікації. Щораз нові факти потверджують співпрацю совєтських і афганських урядових чинників з терористами. Совєтське командування в Афганістані не лише було в постійному контакті з терористами, але давало йому інструкції, а коли положення в Кабулі ставало гарячим і дальше перебування літака з терористами в Кабулі для Москви стало невигідним, літака відправили до Сирії. Пакістанські урядові чинники поволі виявляють поодинокі факти, які потверджують цю співпрацю. Багато матеріялу дали ці пакістанські пасажири, які після звільнення повернулися домів, до Пакістану. Самі терористи і звільнені, як окуп, в'язні з тюрем у Пакістані перебувають у характері гостей в Сирії, яка також є совєтським сателітом. Пакістан, який має умову з Сирією про взаємну видачу такого роду злочинців, вимагає від сирійського уряду виконання зобов'язань.

НАРЕШТІ ОБЧИСЛЕНО ВИБОРЧІ ГОЛОСИ в президентських виборах у Центральній Африканській Республіці, що відбулися минулого тижня. Відданих голосів було 744,688, з того дотеперішній президент Давид Дацко отримав 374,027 голосів, отже більшість, і таким чином він обраний президентом на чергову каденцію. Колишній „імператор" Бакасса, який перебуває в Лівії, Сирії й у арабських країнах невперемін, заявив, що вибори неважні і він при найближчій нагоді Дацка скине, як це сталося вже раз у 1965 році. Давид Дацко став першим президентом цієї республіки у 1960 році, коли Франція дала їй державну самостійність, бо до того часу це була французька колонія. Але його кузен Бокасса скинув його, проголосив республіку імперією, а себе імператором; одначе незадоволені мешканці після декількох років „імперії" рішили повернутися до республіки, „імператора" прогнали і повернули до влади попереднього президента.

КОНСЕРВАТИВНА ПАРТІЯ ОНТАРІО здобула величезну перемогу у парляментарних виборах до провінційного парляменту Онтаріо. В 125-особовому парляменті перед його розв'язанням консерватисти мали 58 депутатів, а тепер обрано аж 72 консерватистів до парляменту; таким чином консерватисти матимуть абсолютну більшість і не мусітимуть творити коаліційного кабінету для отримання більшости.

СВЯЩЕНИК ХОЗЕ БІЯНКО, „воюючий єзуїт, як його називає преса на Філіппінах, та другий „воюючий єзуїт" о. Ернані Круз Пано поставлені перед суд в Манілі, Філіппіни, за участь у бомбових замахах, організуванні партизанки та спробах державного перевороту з метою усунення президента Фердинанда Маркоса і його уряду. З обидвома священиками поставлено під суд кількадесят інших осіб, яким закинено такі самі або подібні злочини. Частина обвинувачених втекла в джунглі, частина арештована, а частина відповідає з вільної стопи. Між обвинуваченими є також жінки. Жінкам між іншим прокуратура закидає підкинення бомб в будинку, де відбувалася минулого року конвенція Американського об'єднання подорожніх агентів. Між обвинуваченими була теж група молоді, значну частину якої прокуратор запропонував судові звільнити.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $30.00, 6 months — $16.00, 3 months — $9.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Великий зворот

Розгорнений наступ Совєтського Союзу і його сателітів на вільний світ увійшов у таку стадію, що неуникнимі стали негайні конкретні протизаходи. Фактам треба було протиставити факти, а не тільки слова, декларації. З приходом президента Реґена до влади публічна опінія цієї країни і всього світу очікувала, яка буде реакція нових людей у Вашінґтоні на зростаючу загрозу. На щастя, не прийшлося чекати довго. Вже перші тижні, а навіть дні принесли виразну відповідь і вказівки, як новий американський Уряд і його Президент розв'язуватимуть цю першу й найосновнішу проблему наших днів.

Уже в своїх перших виступах новий Президент, а вслід за ним і його співробітники, а в першу чергу найближчий до Президента, тобто його державний секретар Александр Гейґ не марнували слів. Навпаки виразно і ясно, а в першу чергу послідовно і реалістично представили існуючий стан: знаходимося в обличчі широкозаплянованого імперіялістичного завойовницького наступу Москви. В тому наступі Москва не перебирає у засобах. Отже, ЗСА вибору не мають: або сприймуть вони дійсність такою, як вона є і відповідно до того будуть поступати, щоб не допустити до ще гіршого положення, а то й катастрофи, або далі житимуть ілюзіями й тоді неминуче прийдуть нові невдачі і нові, щораз важчі удари. Президент Реґен вибрав це перше; бо це він заповідав на протязі своєї довгої виборчої кампанії і власне на це, як і на інші радикальні, але мудрі й корисні для ЗСА і справедливі для вільного світу кроки, він дістав мандат від подавляючої більшости населення.

Щойно два місяці минули від цієї пори, коли президент Реґен перебрав владу. У тому короткому часі він аж ніяк не міг виявити свої спрецизовані заходи на світовій шахівниці, вони приходитимуть поступово. Але на найближчій її частині, на американському континенті, він без будь-яких недомовлень вказав, до чого і як він змагатиме. Своїм американським сусідам він беззастережно простягнув руку. Президент найбільшої держави на нашій плянеті першим відвідав своїх значно менших сусідів, щоб висловити їм свою пошану й бажання жити так, як сусіди повинні.

Важча справа була в Середній і Південній Америці. У Середній Америці, в Нікараґуа, ліві перемогли й це закрутило в голові Москві і її сателітам, а головно Кубі. В тому „ґоловокруженію од успєхов" вони повірили, що в Середній Америці прийшов час на „останній вирішний бій". Для Вашінґтону складність ситуації була не лише в тому, що акції червоних зайшли так далеко, що їм треба було протиставити силу й задемонструвати переконливу рішучість її вжити, але й переломити це, що за попереднього Уряду президента Джіммі Картера, вже дістало до якоїсь міри громадянські права. Уряд Картера в ім'я великих ідей прав людини поставив на задній плян вимоги реальної політики ЗСА й супроти деяких країн Південної Америки застосував такі засоби, які змусили їх охолодити свої стосунки зі ЗСА і шукати своєї, зовсім незалежної дороги.

Отже стало рубом питання: чи президент Реґен зуміє в ім'я добра справи і в ім'я інтересів цілого вільного світу доконати великий і засадничий зворот, чи ні? Перед нашими очима, як у калейдоскопі, пройшли події, які вказали, як глибоко той зворот пішов. Вашінґтон відвідали представники Чіле, Болівії, Бразилії, а останнім — покищо — президент-елект Арґентини. Знайдено спільну мову, стверджено спільну ціль, рішено йти спільним шляхом. Постає єдиний фронт вільних народів від Аляски до Вогненної землі. А, додавши до цього заходи в Ель Сальвадорі, ми зрозуміємо вповні глибину звороту. Тим більше, коли усвідомимо собі, що це тільки органічна частина великого ланцюга, який обіймає увесь світ і який творить зовсім новий уклад сил, зовсім нове відношення сил, нову дійсність.

В Пекіні далі обнижують авторитет покійного Мао

Пекін, КНР. — Дальший розвиток внутрішньої політики КНР вказує, що теперішні керівні чинники поступенно зривають зі скрайностями політики, яку вів Мао Зедонг і його окруження, а щораз більше навертають до національних джерел. В останніх роках свого життя Мао переводив спеціяльну кампанію проти Конфуція, його вчення та впливу на китайську сучасність, а тепер офіційний щоденник „Піплс Дейлі" називає його „одним з співтворців Китаю".

Згадана стаття має офіційний характер, її передрукували численні інші періодики та передало радіо. В партійних коментарях до неї виразно вказується на її зобов'язуючий характер. В ній після довгих років абсолютного видвигання „клясового принципу" на перше місце, як формуючий історичний чинник, поставлено націю. Таким чином зближено сучасну ідеологію КПК до позицій Сун Ятсена, національного лідера з предкомуністичної епохи, який помер 1925 року. В статті побіч Сун Ятсена видвигнено як історичних провідників китайського народу Конфуція, а навіть Джінґісхана, який володів Китаєм, а з лідерів комуністичної епохи названо насамперед основників КПК, а Мао щойно на третьому місці.

Стаття виразно вказує на помилки КПК в минулому і називає одною з найбільших так звану велику культурну революцію.

Панас Феденко

„МОСКВА В ЛИКАХ ХОДИТЬ..."

З'їзди совєтської компартії нагадують своїм церемоніялом Собор Католицької Церкви в добі перед „великим розколом", який учинив учений німецький монах Мартин Лютер на початку XVI століття. В той час авторитету й постанов Риму вірні Католицької Церкви боялися заперечити або критикувати, а хто відважився, того палили живцем на вогнищі. Так сталося з з чеським священиком „єретиком" Яном Гусом 1415 року: він згорів у Констанці, в Німеччині, бо проповідував погляди, незгідні з ученням Римської Церкви.

Нетерпимість

Дивна річ: нетерпимість поширена в церковному житті в минулих часах, дійшла до найбільшого напруження в комуністичному русі. Це почалося від Леніна. Захопивши владу в Росії, він неначе здійснив пророцтво письменника Федора Достоєвського, котрий описав політичну теорію революціонера Шигальова: „Я виходжу з необмеженої свободи і кінчаю необмеженим рабством" (Роман „Біси").

Після повстання моряків у Кронштадті 1921 року Ленін заборонив будь-яку дискусію і критику в партії щодо політики партійного Політбюра. Непокірних виключали з партії і тяжко карали. Комуніст Мясніков, критик політики Леніна ледве врятувався від смерти.

Наслідник Леніна — Сталін ще тугіше „закрутив гайку" диктатури. Він після XVI З'їзду КПСС 1934 року винищив фізично майже всю партійну еліту — „старих большевиків".

Хоча після доповіді Хрущова на XX З'їзді Компартії 1956 року почалася „десталінізація", одначе ватажки в Москві скоро побачили що „демонтаж" Сталіна пошкодив авторитетові совєтської партії в інших комуністичних партіях. Тому „десталінізацію" поспішили припинити. Треба було всяким способом відновити авторитет совєтської компартії, як „непомильної" і єдиної, що створила під своєю владою „соціялізм" та почала будувати „комунізм".

Кари за „ухили"

Накинути свою волю комуністичним партіям Італії, Еспанії, Юґославії, Албанії, Китаю Москві не пощастило. Ці партії вільно критикують політику московського Політбюра. Зате Москва має під своїм впливом „сателітів", комуністичні вассали між Балтійським і Чорним морем. Над ними висить загроза інтервенції совєтської армії, коли в цих країнах виявиться „ухил", незгідний з політикою Москви: Угорщина в році 1956 і Чехо-Словаччина року 1968 переконалися, як небезпечно відійти від норм режиму, якому дає напрям московське Політбюро.

Недоля Чехо-Словаччини й Угорщини не настрашила поляків: у цій країні почався масовий рух робітників, з яким не дала собі ради польська комуністична партія. Створена незалежна професійна організація „Солідарносьць" здобула собі прихильність в цілому польському суспільстві: робітники, селяни, інтеліґенція, католицьке духовенство виступають згідно за свої людські й громадянські права. Польське військо і поліція — непевне знаряддя у руках компартії, щоб забезпечити їй „провідну ролю" в державі, хоч цю формулу прийняли поляки під натиском із Москви. Однак здійснити це не щастить так, як в інших країнах-сателітах.

Нарада провідників

Тимто після XXVI З'їзду совєтської компартії відбулася в Москві нарада провідників польських і совєтських, на якій польським комуністам поставлено вимогу „Завернути хід подій" у Польщі. Ці слова Брежнєва кожний зрозуміє, особливо в зв'язку з „самокритикою", що її почули учасники XXVI З'їзду совєтської Компартії від свого генерального секретаря та з уст голови совєтського уряду. Тіхонова. Ніби відповідаючи на події в Польщі, Брежнєв згадав у промові на XXVI З'їзді про потребу вільної критики діяльности комуністичної адміністрації: піддані режиму бояться репресій за критику і тільки в анонімних листах до Центрального Комітету Партії описують кривду, яку вони терплять від самоволі місцевих тиранів.

Заохочування до вільної критики навряд чи знайде відгук серед пригноблених „обивателів" совєтської імперії. На це дає відповідь давня російська приказка: „До Бога високо, до царя (тепер — до Центрального Комітету) далеко"...

На XXVI З'їзді Компартії говорилося також про організацію хліборобів у СССР, яка, мовляв, вільно розвивається, та про збільшення допомоги для власних господарств колгоспників. Однак ця пропаґанда не може заховати перед людьми неспокою, який мають ватажки совєтської Компартії через події у польщі: вісті з Польщі доходять до жителів совєтської імперії і знаходять у них симпатії та бажання й собі здобути хоч трохи вільнішого життя. Недарма на XXVI З'їзді Компартії говорилося про „розкладовий вплив", що приходить до совєтських мешканців із Заходу...

„Геронтократи в Москві"

Дряхлі фізично та ідейно консервативні „геронтократи" в Кремлі не можуть допустити, щоб в „сфері впливу" совєтської імперії розцвіла квітка свободи. Так діяли бюрократи царського режиму. Вони протестували проти уділення автономії полякам: мовляв, не годиться, щоб „завойовані" мали більші права ніж інші „обивателі" царської держави. Партійні бюрократи (є їх в СССР мільйони), як і їхні попередники, бюрократи царського режиму, визнають устрій „єдинообразія" за єдино спасенний для імперії. Вони поставили на низький рівень суспільство завойованих народів: про це свідчить Україна, Балтійські країни і сателіти, включно з Східньою, „совєтизованою" Німеччиною. Ця нівеляція, на совєтський лад має свою традицію із історії московської держави. Тому у народів, що попали під владу бюрократів „білого царя", була приповідь: „Москва в ликах ходить і других в ликах водить"... Відомо, що людність Московщини, особливо сільська, не мала чобіт, а ходила в постолах-личаках.

Д-р Олег М. Волянський

„СОВЄТСЬКІ ПСИХО-ТЮРМИ"

В минулому десятиріччі появилося чимало публікацій в англомовному світі, присвячених справі надуживання психіятрії для політичних цілей у СССР. Найбільше вичерпною з них була книжка „Психіятричний терор", видана в 1977 році у Лондоні-Ню Йорку, написана д-ром Блахом та професором Раддевеєм, яку свого часу обговорювано на сторінках „Свободи".

Два роки після цієї книжки, в році 1979-му, вийшла з друку також в Ню Йорку Лондоні ще одна подібна книжка під назвою „Совєтські Психо-тюрми", авторства Гарві Фаєрсайда, професора політичних наук в коледжі в Ітака, Ню Йорк. Книжка має, якщо говорити про її зовнішні ознаки, 201 сторінку, індекс і 16 ілюстрацій. Вступне слово написав відомий дисидент з Совєтського Союзу Жорес А. Медвєдєв. Матеріял поділено на дві частини. В першій частині є такі розділи: „Західніми очима", „Пацієнти", „Лікарі" і „Опоненти". Друга частина являє з себе властиво чотири додатки, а саме: 1. відомий у світі „Підручник психіятрії для інакодумців", що його написали славнозвісні дисиденти Володимир Буковський і д-р Семен Ґлузман, присвятивши його мабуть найголоснішій в світі жертві психіятричного терору Леонідові Плющеві (його так і характеризується в обговорюваній книжці); 2. дослівний протокол із зустрічі Леоніда Плюща з психіятрами у Нюйоркській Академії Наук 26-го березня 1976 року; 3. резюме книжки іншого відомого на Заході дисидента Александра Подрабінека „Каральна медицина", і четвертий додаток — „Мовчазний азилюм", що його написали дисидентські активісти, вже згаданий А. Подрабінек і В. Нєкіпєлов, які підсумовують писання деяких в'язнів совєтських психіятричних тюрем.

У першій частині книжки автор описує відомі події, зв'язані із неуспішним Світовим конґресом психіятрів у Мехіко в 1971 році, та події, які розгорнулися на успішному Світовому конґресі психіятрів у Гонолюлю в 1977 році; успішному — особливо тому, що там більшість делеґатів Світової Асоціяції Психіятрів офіційно затаврували „систематичне недуживання психіятрії для політичних цілей в СССР".

Обговорюючи т.зв. „Папери Буковського", що їх він зумів передати на Захід ще з ув'язнення, автор книжки „Совєтські Психотюрми" зупиняється довше над ген. Григоренком, „дитиною української селянської родини", і описує переслідування, що їх Григоренко зазнав від совєтських властей, цитуючи проф. Раддевея, який написав про Григоренка таке: „він, без сумніву, єдина людина, що найбільше надхнула різні групи у Демократичному Русі; це плодовитий вчений, борець за соціялізм Дубчека, леґенда серед Кримських татар; це той, хто здемаскував лікування дисидентів у психіятричних лікарнях; це автор і підписувач переконливих петицій, непохитний провідник мас людей, що їх виключено від участи в політичних процесах; це людина, яка давала відсіч різним провокаціям; це він, в одному випадку, власноручно волочив КГБівського хулігана, щоб його зголосити на поліційну станцію".

В розділі про совєтських лікарів, демаскуючи їхню вислужливість перед владою, коли лікарі мусіли б цікавитися виключно допомогою хворим у їхніх терпіннях, автор Г. Фаєрсайд багато уваги віддає геройській поставі д-ра Семена Глузмана, молодого київського психіятра, який станув у обороні ген. Григоренка і цим не завагався накликати на себе особисто біду — арешт, написавши „Заочну психіятричну експертизу Петра Григоренка", ґрунтовну наукову працю, яку пізніше сам оцінив, як свою кандидатську дисертацію, і яка незабаром потрапила до самвидаву. Згодом, вже в ув'язненні, Глузман з Буковським написали психіятричний підручник для інакодумців, як відповідати на питання психіятричної експертизи, щоб уникнути клясифікації божевільного... За це він вже відбув сім років тюрми, а тепер відбуває покарання на засланні на Сибірі.

А коли батьки Глузмана у великому горі за долю сина прохали його покая-

(Продовження на ст. 3)

З господарського життя

Господарський застій, який поглиблюється в цілій Европі, не поминув також Бельгії. Центральний емісійний банк Бельгії опублікував передбачування на цей рік і подав, що: загальний спад господарської активности в цьому році осягне 1,7 відсотка в порівнянні з попереднім роком; інвестиції впадуть на 3,8 відсотка, безробіття піднесеться на коло 100,000, то значить до 400,000, що творитиме 10 відсотків усієї робочої сили, що висуне Бельгію на перше місце в Европі під оглядом відсотка безробітних. Дефіцит доходитиме до сім більйонів долярів. Щоб допомогти приватному секторові, держава почала давати в різних формах субсидії. Одначе з огляду на загальний спад господарської активности ці субсидії не пішли на пожвавлення господарського життя, а на заробітні платні працюючим. Інтервенція держави не обмежується до цього. Уряд підтримуванням високої відсоткової стопи тримає висоту бельгійського франка, а також для цієї цілі вимінює значні кількості чужої валюти.

Зовсім несподівано для країн Західньої Европи, які плянують фінансувати й допомагати в побудові турбопроводу для транспорту природного ґазу зі Сибіру до Західньої Европи, Москва подала до відома про зміну маршруту плянованого турбопроводу. З півострова Ямаль і з піль Тюмена поведуть дві лінії у напрямі на Москву. На південь Москви вони будуть об'єднані й підуть до Чехо-Словаччини, а звідси будуть долучені до европейських ліній. Попередній плян передбачував одну тільки лінію, значно далі на північ. Німецькі банкові доми погодилися уже в січні цього року дати вступний кредит на побудови тих трубопроводів приблизно в сумі п'ять більйонів долярів. Одначе, згідно з опінією Москви ця пропозиція нереальна, бо відсотки від тієї позики нереально високі. Цей і інші факти пересунули реченець відкриття проводу з 1984 року на 1986 рік. Одначе незалежні експерти переконані й той другий реченець нереальний.

Завдяки великим опустам (рабатам) автомобільних компаній, у першій половині березня продаж авт американського виробу піднеслася на 8,5 відсотка в порівнянні з такою самою відстанню часу минулого року. Одначе це є замалий зріст, щоб значніше вплинути на важкий стан американської автомобільної промисловости.

До Вашінґтону прибув міністер господарства Західньої Німеччини граф Отто Лямбсдорф. Він виступав у різних господарських установах ЗСА та відбув розмови з керівниками господарських секторів Уряду президента Роналда Реґена. Його завданням є приглянутися, як працює і які висліди дає економічна політика президента Реґена та застановитися над дальшими спільними заходами для виходу з господарського застою. З-поміж европейських країн Західня Німеччина зазнала може найбільшого спаду й це турбує її уряд. Крім усіх інших труднощів, великим клопотом для внутрішнього німецького ринку є імпорт японських авт, телевізійних апаратів, різних електронічних виробів. Такі самі клопоти є в ЗСА і господарські кола ЗСА щораз голосніше вимагають спеціяльних законів для захисту американського виробництва. Одначе граф Лямбсдорф категорично протиставиться будь-яким протекціоністичним заборонам ввозу японських виробів, а вважає, що так німецькі, як і американські чинники мусять до тієї висоти піднести якість своєї продукції і обнизити кошти, щоб могти конкурувати з японцями. Заборони з одного боку викличуть такі ж самі заборони з другого боку. А це підірвало б систему міжнародної торгівлі.

Господарка КНР, щоб вийти з теперішньої відсталости, вимагає колосальних інвестицій. Внутрішня капіталія Китаю може задоволити тільки частину тих потреб. Позики за кордоном потягають за собою величезні відсотки. Тому Пекін ставить наголос на безпосередні інвестиції закордону в побудову господарських станиць, заводів, дослідчих бюр, лябораторій тощо. Для тієї цілі введено спеціяльне вигідне закордонові законодавство. Фенґ Тієншун, керівник бюра Комісії закордонних інвестицій подав до публічного відома, що в 1980 році закордонні підприємства інвестували в побудову фабрик і інших господарських станиць в Китаї понад один більйон долярів. Особливі багато інвестиційних закордонних капіталів пішло на пошуки за нафтовою ропою та на пробні буріння.

Коли КНР стала членом Світового банку, вона звернулася з проханням признати їй з фондів того банку значні суми на розбудову технічного й професійного шкільництва. Йдеться про розбудову принаймні 20 університетів, численних дослідчих інститутів та модернізацію транспорту. В модернізації транспорту на першому місці — залізні дороги й шляхи для автотранспорту.

ЧІКАҐСЬКИЙ АРХІВАР ГАРРІ СТЕРН продав за 500,00 долярів екземпляр першого і другого проєкту Конституції З'єднаних Стейтів Америки, але відмовився подати прізвище покупця. Стерн поінформував кореспондентів, що у світі існує тільки 10 примірників цих важливих документів, але на його думку другий проєкт являється остаточною версією Конституції ЗСА. Зацікавлені дорогоцінними архівними паперами особи довідались, що Стерн посідає ще інших 21 важливих документів.

Василь Ящун

ІДЕЇ ШЕВЧЕНКА НА ТЛІ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ІДЕЙ

Вагомість Шевченка для українського народу дуже влучно й чітко схопив д-р Юліян Вассиян у своєму есеї „Назад до Шевченка" „Суспільно-філософічні нариси", 1958 рік. Там він сказав, що Шевченко створив перехід пасивного емоційного українства у вольове чинне українство, довершив перелому нашої історії від рабства до державности та став найбільшим живим авторитетом сучасного українства; в конфронтації з Шевченком не витримає пронизливого блиску його пророчого погляду ніяка ворожа велич, хоч би це був цілий большевицький пантеон, восіблений в одній постаті якогось „геніяльного вождя всесвітнього пролетаріяту". Шевченко, — підкреслив Вассиян, — це формат всеукраїнської загальности, який став духовою формою єдности.

Не можна не погодитись цілковито з цими твердженнями. Український нарід канонізував Шевченка на єдино повноправного свого представника і оправдано створив культ його особи як національного поета, учителя і пророка. На цей високий п'єдесталь винесли його ідеї, які відповідають корінним притаманностям його психіки і психіки українського народу.

* * *

Щоб докладніше з'ясувати відповідальність ідей Шевченка для українського народу, доцільно зупинитися над ідеями взагалі і їх головними видами в аспекті їх вагомости для народу, бо тільки вагомими ідеями в їхньому реальному виді можна щиро захопити нарід і виплекати в ньому духово-національну силу, яка забезпечить його можливістю будови своєї держави. Тільки ідеями, які відповідають корінним притаманностям психіки народу, можна його краще й успішніше підносити на вищий національний рівень та творити з нього надійну силу для будови держави.

Кожний нарід має згадані притаманності, і вони порізному реаґують на різні ідеї. Для одних ідей немає у них місця. Інші ідеї, увійшовши в них, говорять там слабим голосом, але, не найшовши для себе приймальника, не резонують в них довше, а нидіють і завмирають. Ще інші ідеї всякають у ґрунт корінних властивостей психіки одиниці й народу, збагачують їх своїм змістом та дають творчі чини.

Перші з цих ідей — це ідеї утопійно-антиприродні. Вони своєю суттю не відповідають корінним притаманностям психіки — ні українського, ні будь-якого іншого народу. Привабливі патосом своєї словної форми, вони кидали в певних історичних відрізках часу на барикади революційних зривів чимало індивідів, які хотіли розбити шкаралупу, що в своїх обіймах душила їх право на гідне людське життя; право, що є вимогою природної снаги кожної людини. Та здійснення цих ідей не тільки не здійснило природної снаги, але ще більше уярмило голос людської природи. Несправедливість не змилась багатою кров'ю.

Ні рівність, ні свобода, ні братерство не найшли місця у цьому виді; бо ці ідеї натягнено й пристосовано до ложних світоглядових заложень, які не випливають із самих притаманностей психіки людини; бо свободу, рівність і братерство в їх повних розмірах, тобто зі забезпеченням одиниці як частини народу всіх можливостей для всебічного розвитку її індивідуальних здібностей здійснити може тільки нарід шляхом виплекання у себе національної духовности і державницької зрілости. Лише в цьому сенсі можуть набути вагомости інтернаціональна свобода, рівність і братерство, що їх проповідували французька революція 1789 року та жовтнева большевицька 1917 року: свобода як воля одиниці, народу і народів; рівність у станових функціях народу і народів; братерство як дійсна співпраця і взаємна пошана прав одиниці, народу і народів. Очевидно, всі ці стосунки мусять спиратися на морально-етичних засадах, заякорених в Абсолютній Правді, яка об'єднує різні народи в їх етнічних, національних і ідейно-притаманних різновидах.

Виходить, що ідеї „раю" на землі, що їх проклямували Руссо, Маркс, Енгельс і Ленін, побудовані на матеріялістично-космополітичному світогляді, ніяк не відповідають корінним притаманностям психіки людини. В короткому періоді захоплення ними діють не корінні властивості психічної істоти людини, а верхні, наснажені вразливістю й відруховістю, не духова субстанція людини, а її периферійні, неістотні зони. Тому після коротшого чи довшого сприймання таких ідей (якщо воно має місце) наступає зворот людини щодо їх оцінки. Такі ідеї, діставшись до корінних притаманностей, їм сутньо невідповідних, не знаходять там реального місця для себе виявлення і утривалення. Тоді насаджування їх у людини може відбуватися тільки шляхом насильства й терору. Ці ідеї, не будучи притаманними психічній субстанції українського народу, не мали ніколи доступу до його загалу, щоб щиро й переконливо поселитись у глибині його психіки. Короткий період захоплення ними і дій підо впливом цього захоплення мав місце серед певної частини інтеліґенції і неозначної частини народних мас, які слухали голосу тієї інтеліґенції в XIX сторіччі, перед Першою світовою війною та під час тієї війни, але опісля наступив реальний зворот у протилежному напрямку. Насаджування цих ідей у дальшому ході історичного життя українського народу та в сьогоднішню добу відбувається власне шляхом не добровільного й переконливого їх сприймання народом, а насильством і терором (пор. СССР). Звідсіль і ясно, що такими ідеями не можна будувати, розбудовувати і утривалювати народну силу. Це був би не поступ, а відступ у цьому процесі, не ріст від потенціялу до стану завершенности, а навпаки, обкроювання цього потенціялу з позитивів і позицій, що їх він не мав перед початком насаджування цих ідей.

(Продовження буде)

„Совєтські..."

(Продовження зі стор. 2)

тися перед властями, — Семен Глузман відповів їм, що тоді і він „був би таким самим злочинцем, як Ельза Кох чи Даніїл Лунц", сумнозвісні особи, які на накази своєї влади (вона — гітлерівської, він — совєтської) зрадили лікарську присягу Гіппократа. На жаль, таких лікарів, як Глузман, у Совєтському Союзі мало або зовсім нема, а більшість совєтських психіятрів співпрацюють з урядовими чинниками, підтверджуючи „діягнози" хвоpіб, що їм суґерує уряд, та часто просто знущаються над „пацієнтами".

Вони замикають свої сумління опінією горезвісного проф. Снєжнєвського з теж горезвісного Інституту Сербського в Москві, куди везуть під конвоєм на „експертизу" псевдонаукову сучасних мучеників — політичних в'язнів, щоб причепити їм латку умовохворого проти всіх доказів здорового глузду, як це ми знаємо з біографій багатьох-багатьох дисидентів і членів руху опору в Україні й загально в СССР.

Вони замикають своє сумління опінією і інших „авторитерів", які твердять, що кожна людини, яка виступила проти влади (влада ж всесильна, як у кожній тоталітарній країні), ризикуючи втратою праці, своєю майбутньою кар'єрою, родинним затишком і нарешті здоров'ям у нелюдських умовах совєтських тюрем і заслань, мусить бути божевільною, тобто такою, що зійшла з ума — втратила розум. А якщо так, то вони стають „небезпечними для суспільства". Тут логіка вже інша: людина, яка „собі шкодить", бо наражає себе на переслідування владою, мусить тим самим бути ще більше небезпечна для оточення, бож себе, начебто всі люблять більше, ніж інших, і мовляв, якщо хтось без вагання собі чинить зло, то що такий здатний вчинити іншим. (Тут слід додати, що ця „совєтська діялектика" не знає, що то є справжній ґероїзм, мучеництво й ідеалізм посвяти для інших, що нам усім об'явлений вже майже дві тисячі років тому Найбільшим Мучеником і Спасителем через це всього світу, Ісусом Христом: „Немає більшої любови, як хто душу свою кладе за друзів", хоч релігійний момент не порушується в названій книжці).

В розділі „Опоненти" автор Гарві Фаєрсайд вичисляє плеяду політичних і релігійних дисидентів, що переходили або переходять знущання у психушках з рук психіятрів та їх помічників. З українців, побіч ген. Григоренка, автор довше пише про Леоніда Плюща і каже, що його припадок — це найбільш переконливе заперечення офіційної совєтської діягнози.

Якщо мова йде про другу частину книжки, то українському читачеві буде цікаво знати, що Л. Плющ у своїй розмові з американськими психіятрами говорив про інших українців правозахисників, що зазнали і зазнають все ще знущань у психушках—психотюрмах: лікаря д-ра Миколу Плахотнюка і поета Анатолія Лупиноса. Тепер вже знаємо про більшу кількість засуджених по психлікарнях українців, життя яких є під великою загрозою.

Додаток „Каральна медицина" займається совєтськими законами, що дають право каральним органам запроторювати здорових людей за ґрати психолікарень на нечувані досі в світі знущання — „лікування". Тут описано жахітливі обставини тих „лікарень", зокрема багатьох із них, т.зв. „спеціяльних психіятричних лікарень". Доля політичних жертв психіятрії вирішується в Совєтському Союзі не згідно навіть з законами країни, а згідно з параноїчними забаганками сумнозвісних „органів безпеки". Тут, у СССР, суд лише сліпо виконує інструкції КҐБ, а влада навіть ламає власний закон, коли це владі на руку.

Вкінці додаток, „Мовчазний азилюм" — це дуже сильно і цікаво написаний довголітніми самими в'язнями „спеціяльних психлікарень" — Гусаровим, Соловйовим і Кукобакою, нарис. Останній автор — білоруський дисидент, був замкнений у психотюрмах кількома наворотами, з того один раз за те, що в його кімнаті висіли портрети Сахарова й Григоренка. Кукобака так кінчає свою розповідь: „Совєтська влада не любить того, щоб хтось ламав її основний закон — закон мовчання. Але ж чи не повинні люди знати правду? Гітлер мав свої газові камери. Люди не вірили в це. Повірили щойно по його смерті. Сталін мав свої табори смерти. Люди не вірили цьому... Коли немічні стогнання (доходяг) із широких теренів Сибіру (і не лише Сибіру) якось продісталися назовні, власті відкидали їх, як очорнювання і антисовєтську пропаґанду. Тепер вірять, після смерти Сталіна, коли Хрущов, — як каже Солженіцин, — підніс краєчок закривавленої рогожі. Тепер мені кажуть, — продовжує далі Кукобака, — ніхто не повірить про зловживання психіятрією в боротьбі з дисидентами. Цього, мовляв, 'не можна доказати'. Вони не вірять, що здорових людей калічать у божевільних за те, що вони інакше думають. Не вірять, що під покровом білих медичних халатів-плащів вживається фізичних тортур. — Людина хоче не вірити в зло; не вірити в дуже велике зло. Це ж порушує її сумління, змушує думати, що коли це все правда, чому я лишаюся осторонь? Чому я не дію? Це значить, що я боягуз. Що я не маю чести... Тому то є легше не вірити" — з гіркістю підсумовує свої пояснення цього „невір'я" дисидент з Білорусі.

А ось така книжка, як оця, обговорена тут, допоможе англомовному читачеві „повірити" і дізнатися про те, про що ми, українці, знаємо на підставі свідчень про каральну санітарію лікарки д-ра Ніни Строкатої-Караванської, а ще перед нею і побіч неї з багатьох-багатьох джерел, найбільше ж з повних болю й розпачі матеріялів з українського самвидаву, які друкуються раз-у-раз по сторінках нашої преси. Тож до списку найбільш переконливих матеріялів про зловживання психіятрією в Совєтському Союзі можна з певністю віднести цю книжку Гарві Фаєрсайда, яка нам і нашому англомовному довкіллю допоможе бути ще більш поінформованими і стимулюватиме наші акції в обороні переслідуваних, що є дуже істотне.

Школи „молодожонів" в УССР

Донецьк. — При фірмі обрядових обслуг „Свято" почала діяти „Школа молодожонів", інформує київська газета „Радянська Україна".

Що це таке „Школа молодожонів?" Ця назва, що так шумно звучить, означає не що інше, а те, що до тієї школи ходитимуть молоді пари, які там,-як пише газета-„почують лекції про соціологічну орієнтацію молодого подружжя, на медичну тему, про мораль радянської молоді, про права і обов'язки чоловіка і дружини перед собою і суспільством, дізнаються, як слід організовувати бюджет молодої сім'ї", як і багато корисних порад для молодих жінок.

Перші лекції відбулися у палацах культури металюргійного заводу ім.Леніна й шахти ім.Калініна. На протязі місяця навчатимуть тут не будь — хто, а самі викладачі державного університету, лікарі та юристи.

Плече-в-плече діють спільно фірма обрядових обслуг „Свято", яка силоміць вдирається на місце церковних обрядів, та „Школа молодожонів", яка унапрямлюватиме молоді пари в „соціологічній орієнтації". Разом вони прямують до однієї цілі позбавити український народ почуття релігійности та виховати молоді „кадри" на „радянських" людей, послушних комуністичній партії.

Вся родина Січків...

(Продовження зі стор. 1)

вити мене можливости готуватися до екзаменаційної сесії. Мені довелося згаяти майже весь сесійний час, щоб одержати уже зданий мною залік. Після сесії мене провалили штучно, хоч я був добре підготований до екзаменів. З трьох предметів мені було виставлено оцінку „2", а перед екзаменом з функціонального аналізу доцент Панасович прямо мені сказав, щоб я забирав свої речі та й їхав додому і не морочив їм голову. Як можна після таких слів надіятися на добру оцінку? Так і сталося. Він мене майже не слухав, а грав собі ще з одинм викладачем у шахи, а вкінці виголосив оцінку „2". Всім дають можливість здавати екзамени ще раз перед комісією, але мені цієї можливости не було представлено, хоч я за два з половиною роки не мав ні одної незадовільної оцінки або академічної заборгованости.

Почувши, що мене хочуть виключити, студенти-однокурсники пробували захистити мене, але їхня спроба виявилася марною. Декан Завало по цьому питанню не захотів навіть з ними говорити. Декан залишив у себе в кабінеті тільки комсорга (комсомольського організатора) факультету і дав йому зрозуміти, що мене виключили не за неуспішність, а через батька і брата. А стаття конституції голосить, що діти за вчинки атьків не відповідають. Чому маю відповідати я? А це видно з того факту, що 5-го лютого 80 року працівник Ів. Франківського КДБ Медведєв на розмові з мамою заявив, що державі не вигідно вчити ворога. А коли мама заперечила і сказала: „А які гріхи має перед вами мій син?", то він відповів, що в такої матері, як вона, не може бути хороших дітей.

З наведених вище фактів ви бачите, як втілюються радянські закони в життя.

Через те, що я і вся наша сім'я зазнала стільки неправди з боку радянських органів, я відмовляюся від громадянства СРСР, а через те, що я зазнав стільки неправди з боку військової катедри університету, я відмовляюся служити в рядах червоної Армії".

(Зберігаючи лексику автора заяви, додаємо пояснення про значення оцінки „2" для студента в СССР: там „двійка" є найнижчою оцінкою. — Ред.)

Христя Плакида — чемпіон орфографії

Христя Плакида

Христя Плакида, учениця 8-ої кляси школи св. Івана Хрестителя в Нюарку здобула чемпіонат з орфографії (спеллинг) на повіт Ессекс, Ню Джерзі. 29-го березня вона візьме участь у змаганнях за чемпіонат цього стейту, що їх спонзорують Лицарі Колюмба.

Це перший раз в історії української школи українка здобула повітовий чемпіонат. Бажаємо Христі багато успіхів.

Христя і вся родина Плакидів — члени 371-го Відділу УНСоюзу.

Юліян Баранюк

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, Н.Й. — Заходами Об'єднання Українських Письменників „Слово" та Українського видавництва „Смолоскип" ім. В. Симоненка тут в суботу, 4-го квітня ц.р., о год. 3:30 по полудні в залі Українського Інституту Америки при 2 Схід 79-та вулиця відбудеться Літературний вечір з нагоди появи другого тому творів Миколи Хвильового У програмі: виступ головного редактора творів М. Хвильового Г. Костюка, голови ОУП „Слово" О. Тарнавського і уповноваженого В-ва „Смолоскип" А.Фединського. У мистецькій частині виступають: з читанням творів М.Хвильового — М. Гарасовська, Е. Белюц і О. Журба; композитори Л.Вербицький і Р. Бородієвич; співачки: О.Гевка і М. Домбачевська. Після закінчення програми — товариська гутірка і перекуска. Подібні вечори відбуватимуться: 5-го квітня у Філядельфії год. 3-тя по полудні в Українському Культурно-Освітньому Центрі; Чікаго — в суботу, 23-го травня і в Детройті — 24-го травня.

КОНЦЕРТ НА ПОШАНУ В. ІВАСЮКА

Чікаго, Ілл. — В суботу, 4-го квітня ц.р., о год. 7-ій вечора в авдиторії школи Шопена відбудеться концерт на пошану св. п. Володимира Івасюка. Концерт організується силами танцювального ансамблю „Громовиця" і Школи балетного і сценічного танку при парафії свв. Володимира і Ольги з участю симфонічної оркестри. У програмі: твори молодого композитора.

РОЙТЕРС — інформаційне британське аґентство передало з Москви вістку про схоплення в Москві закладника російським терористом, ім'я якого московська міліція відмовилася спочатку подати. Схопленою була росіянка Єлена Ярцева, яку звільнила міліція штурмом, вживаючи зброї. Ярцева померла в лікарні в Москві, куди її привезла міліція вже пораненою, проте невідомо пораненою ким, — чи терористом, чи пострілами міліціонерів під час штурму. Терориста теж схоплено пораненим, він зветься Сергій Селезньов, але не відомо, чого саме він вимагав, схопивши для цього закладницю.

ТРАНСПОРТОВА КОРПОРАЦІЯ В НЮ Джерзі плянує підвищити на 50 відсотків переїзди автобусами і приміськими поїздами і рівночасно скоротити число поїздів й інших транспортових засобів, щоб таким чаном зменшити дефіцит корпорації. Якщо однак одноразовою підвишкою не вдасться зліквідувати недоборів, то на черговий рік треба сподіватися другої підвишки бадай на 30 відсотків. Автобусами корпорації, яка підлягає стейтовому урядові, користуються сьогодні біля 255,000 осіб, а приміськими поїздами 70,000 осіб. Підземні лінії ПАТ, які курсують між Ню Джерзі і Менгеттеном, не будуть заторкнуті цією підвишкою. В минулому році тренспортова корпорація мала 80 мільйонів долярів дефіциту.

Амстердам, Коговз, Трой і околиці!

В неділю, 29 березня 1981 р., о год. 3 по пол. в українській церковній залі
459 — 2nd Street, TROY, N.Y.
відбудуться

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Окружного Комітету Відділів УНСоюзу

міст **Трой, Амстердам, Гадсон, Коговз, Вотервліт і Пітсфільд, Масс. та околиці,**
в яких розміщені Відділи чч
13, 57, 150, 191, 266, 476 і 477

В цих Зборах повинні взяти участь Урядовці, Делегати і Представники згаданих Відділів

ПОРЯДОК ЗБОРІВ

1. Відкритя і вибір Президії.
2. Відчитання протоколу Зборів з 1980 року;
3. Справоздання з діяльности Округи і її Відділів;
4. Дискусія та уділення абсолюторії уступаючій Управі;
5. Вибір Окружної Управи і Контрольної Комісії;
6. Доповідь ВАСИЛЯ ОРІХОВСЬКОГО, головного організатора УНС;
7. Плян праці на біжучий 1981 рік;
8. Закриття Зборів.

У Зборах візьме участь

Василь Оріховський, головний організатор УНС

За ОКРУЖНУ УПРАВУ

Павло Шевчук, *голова*
Іван Дурбак, **Василь Колодій,** *секретарі*
Михайло Савків, *касир*

Спортові вісті

Редагує Омелян Твардовський

Ліквідують україномовні спортові видання

У „Свободі" з 21-го січня ц. р. у вістці „Посилюють русифікацію українських спортовців", між іншим, ми згадали про нагле зменшення тиражу єдиного в сучасній окупованій Україні спортового місячника „Старт". Від жовтня 1980 року „Старт" появляється вже тільки в 35,000-му тиражеві. До цього часу він виходив в понад 110,000-му тиражеві. Коли врахувати, що тисячі чисел висилаються у різні країни світу, то для всієї великої армії біля 19-ти мілійонів спортовців в Україні лишається кількість, що її замало для самого міста Києва.

Цікаво, що досі ще ніхто з відповідальних слугів партійних бонзів в Києві не вияснив, чому „Старт" призначили на повільну, але певну ліквідацію. У 1976 році в листопадовому числі „Старту" відмітили так званий „ювілей" цього видання, тобто вихід 500-го числа.

Із тієї нагоди в редакційній, між іншим, писали: „Круглі ювілейні дати бувають не тільки у людей. Відзначають їх і міста, заводи, газети і журнали. Але органи преси ведуть, так би мовити, подвійне літочислення. У них бувають „круглими" не лише роки, а й кількість номерів. Отаким свого роду, ювілейним є й нинішній номер „Старту". Він — 500-ий від часу заснування нашого журналу." Дальше в тій редакційній подали, що в 1922 році появилося перше число і, як виходить, воно було в російській мові, бо називалося „Вєстнік фізічєской культури". Мабуть, до цього і змагають тепер окупанти України, не зважаючи на те, що Україна славиться своїми спортовцями на весь світ.

Розповідаючи сумну історію цього спортового видання у згаданій редакційній, далі подали слідуючі факти: „...Якщо в 1923 році вдалося випустити лише чотири числа журналу, то вже через рік він почав регулярно виходити щомісяця, а тираж його виріс до 10-ти тисяч примірників. Вже тоді журнал „обростає" авторським і читацьким активом.... Йшли роки, і разом із зростанням та зміцненням фізкультурного руху в Україні, кращим, масовішим ставав і спортовий журнал. Дедалі ширше й кваліфікованіше висвітлював він спортове життя в республіці... Щойно в 1930 році „Вестник" починає виходити в українській мові під назвою „Фізкультурник України", а від 1935-го — „Спорт".

Далі в редакційній „Старту" читаємо: „...Змінювалися назви, поліпшувалися зміст і зовнішній вигляд журналу, зростав його тираж, але залишалася незмінною ідейна цілеспрямованість видання, його головна мета...

В січні 1957 році відновлюється видання українського спортового щомісячники. Таким чином, вихід його півтисячного номера, майже збігається з повоєнним 20-річчям журналу. Він знову змінив назву — почав виходити під заголовком „Фізкультура і спорт", а від 1965 року став „Стартом"...

Величезне зростання фізкультурного руху, про невпинний розвиток якого повсякденно піклується комуністична партія і радянська держава, звичайно, обумовили й зростання попиту на спортову пресу. Якщо „стартовий" тираж нашого журналу в 1957 році становить 23 тисячі примірників, то нині він наближається до 75 тисяч! Цим журнал завдячує, звісно, насамперед, зростання інтересу широкого читацького загалу до явищ і подій спортового життя."

Мабуть, це постійне зростання інтересу широкого читацького українського загалу затривожило російських окупантів, і вони зарядили своїм „піклувальникам" — Комуністичній партії України — поволі, але певно ліквідувати цей україномовний журнал. Надармо надіялися автори цитованої редакційної „Старту", які закінчили свою „Ювілейну розповідь' такими фактами: „...Дедалі більше місця в „Старті" займають нариси, оповідання, вірші, гуморески та інші „порубіжні" між журналістикою та літературою твори. Звідси природне прагнення редакції ширше залучати до участі в журналі письменницькі сили. Позитивні відгуки читачів дістають проводжувані журналом конкурси розв'язання шахових та шашкових завдань, а також ігри-конкурси знавців спорту. Ось таким, коли говорити коротко, і прийшов „Старт" до свого п'ятисотого номера. І якщо зробив журнал щось корисне на цьому своєму шляху, то тим він завдячує щирій і доброзичливій підтримці свого громадського авторського активу, широкої читацької авдиторії, яка своїми листами, порадами, зауваженнями, дружньою товариською критикою завжди допомагала редакції в роботі над випуском журналу. На цю вашу підтримку й допомогу, дорогі друзі, „Старт" сподівається й надалі." Кінець цитати редакційної „500!" („Старт" листопад 1976 рік).

У цей час, коли всіми можливими засобами російські окупанти нищать українську спортову літературу й пресу, в Москві появляється на старшобратній російській мові „Совєтскій спорт" у накладі чотирьох мільйонів примірників денно з додатками „Футбол-Гокей" і ін., місячний журнал „Фізічєская культура і спорт" у накладі біля півмільйона примірників, журнали „Тєорія і практіка в фізічєской культурє", „Атлєтіка", „Спортівниє ігри", „Шахмати в СССР", разом — у кількох додаткових сотнях тисяч примірників. Саме великим числом цих видань росіяни заливають українських спортових читачів, очевидно, прагнуть їх повністю русифікувати. Проти цього великого злочину росіян не мають сили, ані відваги виступити глава Щербицький, ані голова „Комітету Фізичної Культури і Спорту Української РСР" М. Бака, бо вони є тільки знаряддям московських „ґавляйтерів" в підневільній Україні.

/от/

Праця „Рідної Школи" у Клівленді

Двадцять п'яті загальні збори членів Товариства „Рідна Школа" у Клівленді" відбулися у суботу, 28-го лютого, в будинку школи при Захід 54-та вулиця у Пармі. Т-во сполучує свої збори щороку з вивідною конференцією, в часі якої учителі Школи Українознавства вручають батькам піврічні свідоцтва.

На збори прийшли члени Управи Т-ва, учителі школи і, на жаль, невелике число батьків. Після відкриття зборів головою вибрано предсідником мгра Степана Воляника, а секретарем — Зоріяну Бессер. Про працю Т-ва в минулім році звітували: голова інж. Ярослав Когут, скарбник Дарія Городиська і секретар Дмитро Струс, а про Школу Українознавства директор Василь Іванчук. Завдання Т-ва є втримувати суботню школу, і воно виповнило його успішно вже 27-ий рік, придбавши фонди на покриття всіх видатків школи — 21,052 доляри і коштів ведення Т-ва — 437 долярів.

У приходах Т-во одержало 570 дол. з членських вкладок; 1,605 дол. датків від чотирьох організацій і двох осіб; 2,413 дол. з коляди; 292 дол. відсотків та 13,844 дол. оплат від батьків — отже разом 18,724 дол. Щоб добути бракуючі до бюджету фонди, Управа мусить щорічно влаштовувати у виконанні учнів школи три імпрези — Ялинку, Шевченківський концерт і День молоді на закінчення навчання у червні, та одні вечерниці восени. З тих імпрез у тому році Управа придбала 3,780 дол. і тому зуміла прийти на збори без задовження.

Крім того Школа щорічно прощає своїх абсольвентів вечіркою з врочистою програмою і виставленням табльо, що згодом прикрашає вестибюль українського банку „Самопоміч", а потім зберігається у місцевому Українському Музеї. Торорічне прощання відбулося у програмі крайового з'їзду Шкільної Ради УКК і Централі Опікунів Шкіл Українознавства. Господарем з'їзду була наша Школа, і він відбувся у приміщеннях Стейтового університету при алеї Евкліда.

Минулорічні досягнення Управи збори оцінили признанням їй подяки за успішну працю та похвали педагогам школи за виховування 210 дітей в 13 клясах.

За Контрольну комісію, а потім і за Номінаційну комісію звітував інж. Євген Палка. Прочитану листу кандидатів до праці в 1981 році затверджено також одноголосно і вибрано таких членів: голова Т-ва — інж. Є.Палка (який вже проводив чотири каденції) і на членів Управи: (поазбучно) Петро Головчак, Дарія Городиська, Степан Космос Віра Напора, Мирослава Оришкевич, Ірина Петрина, Мирослав Почтар, Дмитро Струс і Ігор Федьків. До Контролі призначені: інж. Я.Когут, Любомира Дармохвал і інж. Олег Мороз.

Загальні збори ухвалили передплачувати для всіх батьків квартальний Бюлетень Шкільної Ради, а коштом передплати збільшити шкільну оплату.

30-го жовтня цього року мине 100 років від заснування у Львові Педагогічного Т-ва, пізнішої „Рідної Школи", однак, ювілейних святкувань ще ніхто не проголосив. Д-р Євген Небеш, голова Централі Опікунів Шкіл говорив про проєкти святкування, але з браку фондів Шкільна Рада не провела організаційних заходів і не устійнила ще розмірів програми.

Учасники розійшлися з цих Зборів в недоброму настрої, бо почули, що через стан здоров'я директор В.Іванчук зголосив відхід з кінцем шкільного року з директорства школи після дев'ятьох років її керівництва. Педагогічний звіт представив учасникам правдивий стан — неохоту молоді вивчати і вживати українську мову та про недостатнє пильнування батьками своїх дітей.

Щодо фінансових потреб, то вдержування школи самими батьками є завеликим тягарем, тому справа виховування молоді в національній свідомости повинна бути відповідальністю всього громадянства. Треба признати, що в нас досі Рідна Школа мала піддержку і від не користуючих з неї громадян. Столітній ювілей заслуженого Т-ва „Рідна Школа" поновить всім прохання рідношкільних діячів про повну піддержку їх завдань і про обов'язок дати дітям національну освіту.

Степан Кікта

У Мейплвуді відзначили роковини смерти Т. Шевченка

Українська Православна Ліґа і хор при церкві Святого Вознесіння у Мейплвуді, Н. Дж., відзначив у неділю, 8-го березня ц. р., 120-річчя з дня смерти великого українського поета, Батька української нації — Тараса Григоровича Шевченка.

Після Панахиди, яка була відправлена цього дня настоятелем церкви о. І. Наконечним у церковній залі старанням церковного хору влаштовано для всіх присутніх перекуску, а силами молоді і зокрема членів УПЛ підготовлено святоконцерт у честь Т. Шевченка.

Свято відкрито відспіванням невмирущого „Заповіту" Т. Шевченка, що його виконав церковний хор під керівництвом дир. Л. Харченка. Акомпаньював І. Череута. Вступне слово сказала студентка Надя Кирейко. Наймолодші учні — М. Наконечна, Н. Дубас, Х. Ґулак, М. Ґулак, Е. Каплій — виступили зі спільною деклямацією — „Думи мої, думи мої" слова Т. Шевченка.

Реферат на тему „Похорон Т. Шевченка" чистою літературною українською мовою прочитала студентка коледжу Оксана Федоренко. Її реферат був побудований на багатьох подробицях самого перевезення тлінних останків Т. Шевченка з Петрограду до Канева над Дніпром. Реферат був змістовним, добре приготованим і викликав зацікавлення присутніх, які прослухали його з великою увагою.

Потім були деклямації поезій Шевченка у виконанні учнів: С. Даник деклямував „Ой, маю я оченята"; Н. Дулин — „Сон"; І. Митченко — „Сестрі"; В. Федоренко — „Іван Підкова"; К. Митченко — „Розрита могила"; О. Даник — „Чого мені тяжко"; Тарас Федоренко — „Н. Маркевичу"; А. Почтар — „Лебедин" з поеми „Гайдамаки"; А. Кучиський — „До Основ'яненка"; А. Даник — „Ой, три шляхи широкії"; О. Федоренко — „Лілея".

Всі виконавці гарно описалися, деклямували з мистецьким хистом, хоч і нелегко було їм вивчити напам'ять довгі поезії. Проте завдяки наполегливій праці дорадника відділу Православної Ліґи Раїси Дідов-Волуйчик ці труднощі побороно, і програму переведено з великим успіхом.

Назакінчення церковний хор проспівав пісні на слова Т. Шевченка — „Сонце заходить" муз. Д. Роздольського і „Україна" муз. Г. Давидовського.

Відспіванням українського національного гимну закінчено це свято.

К. Степовий

„Царівна Жаба" на пластовій костюмівці

Фрагмент із костюмівки.

Ню Йорк, Н.Й. (М.М.) Незабутній день 8-го березня цього року, який надовго залишиться у пам'яті наших найменших і учасників пластової костюмівки.

У ній брали участь цього року новацтво зі станиці Гемпстеду, Нюарку і Ню Йорку та багато дітвори непластунів.

Заля школи св.Юра при 6-ій вулиці в Мангеттені була заповнена батьками, пластовим проводом та тими, які так радо входять у світ казки.

І вже тридцать другий раз опікунка новацтва в Ню Йорку пл.сен. Евстахія Гойдиш повела присутніх в світ чудес, таємниць „темних лісів", цікавости і надзвичайних переживань. Щоб оживити цей світ вона попросила дітвору, її провідників та батьків до співпраці. Глядач не міг відірвати своїх очей від краси різноманітних строїв, виконаних руками матерів, які творили немов мозаїку. Не можемо поминути краси залі, яка представляла чудову природу, з осідком чарівної жабки, у по-мистецькому виконанім строї, яка сиділа на пеньку, а довколо неї мухомори та багато звірів, між якими королював лев. А княжий двір на сцені переніс присутніх в минулі чарівні часи.

Це було давно, давно за часів князя (новака Юрія Волинця) і княгині (Христі Головінської) та їх трьох синів — князенків, (новаків Володимира Волинця, Маркіяна Думи і Гю Рейні). Казка розвивається, сини ідуть у світ шукати за стрілами, які вистрілили з вежі. Згідно з умовою з батьком-князем, та дівчина, котра знайде стрілу, стане дружиною князенка. Два старші сини по короткій мандрівці повертаються домів зі своїми судженими (новачками Ксенею Пясецькою і Галиною Кузишин). А наймолодший князенко, шукаючи стріли, зустрів на краю лісу мавку, яка повела його в зачарований ліс, йому дотепер незнаний інший світ. Він зустрінув соняшну весну (новачка Арета Левицька), коливаючіся грибочки в танку і очайдушки з довгими по пояс бородами, які цікаво приглядалися молодому князенкові. На зеленій поляні дзвіночки щоранку будили сплячий ліс. А як князенко був вже втомлений своєю довгою мандрівкою та сів спочивати, то тоді йому почали гуляти квіточки і червоні сунички, щоб його розвеселити. До них прилучилися папороті, русалки, метелики та інші жителі лісу. Нараз глянув князенко у глибину лісу і побачив, що на зеленому пеньку сиділа жаба і тримала його стрілу. Князенко жахнувся, що його стрілу знайшла жаба. І так воно було...жабка (новачка Таня Драґан) перемінилася в чарівну княжну.

До цієї костюмівки так багато людей доложили своєї праці, що годі їх всіх вичисляти, але в загальному треба підкреслити великий труд батьків, членів Пластприяту й виховників. Велика кількість присутніх на забаві була мило здивована підготовою. Приємно було бачити невтомного, тридцятдворазового учасника пл.сен. Романа Рогожу.

Костюмівку відкрила станична Ольга Кузьмович, вітаючи станичного капеляна, Лева Ґолдайд, Сестер та всіх учасників, а зокрема авторку казки Е.Гойдиш. Відтак голова Пластприяту Галина Гошовська привітала всіх присутніх та подякувала станиці Нюарку і Гемпстеду за участь, Дарії Ґензі за виведення танків, а Олександрові Маєвському — за уложення музики. Всім побажала веселої забави, „тут, де вічна весна".

Під час забави був станок дитячої літератури у заряді пластового куреня „Верховинки", виграша гарних експонатів і смачний буфет в заряді пань Пластприяту.

Запусти УЗХ в Ню Йорку

Заходом Першого Відділу Українського Золотого Хреста в Ню Йорку в неділю, 8-го березня цього року, в 3-ій годині по полудні в Українськім Народнім Домі, у власній домівці, відбулися запусти УЗХ і Братніх Організацій. При численній участі членства, симпатиків і гостей, імпреза проходила в дружній та веселій атмосфері. Імпрезу відкрила голова Першого Відділу УЗХ Дарія Бойдуник, привітавши представників Централі „Зарева" та МУНу і всіх присутніх, у своєму короткому слові про традицію запустів на рідних землях, вдержання та її продовження на місцях українського поселення, що є одним із важливих моментів втримання національної ідентичности. Опісля вона попросила усіх присутніх до буфету на перекуску, яку приготовили пані з УЗХ.

По смачній перекусці програму започаткувала Ліда Белендюк скетчом, в якому коротко, але дуже дотепно схарактеризувала сьогоднішній стан української громади після XIII Конгресу Українців Америки. Безперечно, у своємускетчі не забула також згадати не злим тихим словом членів Центральної Управи ОДВУ УЗХ „Зарева", МУНу, починаючи від голови, а кінчаючи на своєму чоловікові. Присутні винагородили Л.Белендюк за дуже добре підготований скетч рясними оплесками.

Л.К.